

Hane Halklar?n?n Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Hane Halklar?n?n Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=22583>

Özet

Hane Halklar?n?n Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar? Ölçe?i, Enes Emre Ba?ar taraf?ndan 2016 y?l?nda doktora tezi kapsam?nda geli?tirilm? özgün bir psikometrik araçtır. Bu ölçek, özellikle **hane halk?** düzeyinde gerçekte sürdürülebilir tüketim pratiklerini, e?ilimlerini ve bu davran??lar? etkileyen faktörleri standardize edilmi? bir biçimde ölçmek amacıyla tasarlanm??tır.

Ölçek geli?tirme çal??mas?, Türkiye ba?lam?nda hane halklar?n?n çevresel ve sosyal sorumluluk bilinciyle hareket etme derecesini belirlemeyi hedefler. Yap?lan istatistiksel analizler, özellikle Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) sonuçlar?, ölçe?in yüksek düzeyde yap? geçerli?i ve güvenilirli?e sahip oldu?unu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler

Sürdürülebilir Tüketim, Hane Halk? Davran??lar?, Tüketim Ölçe?i, Ölçek Geli?tirme, Do?rulay?c? Faktör Analizi, Çevre Bilinci, Psikometri.

Yazarlar

Enes Emre Ba?ar

Amaç

Ölçe?in birincil amacı, mevcut literatürdeki bo?lu?u doldurarak, hane halklar?n?n çevresel etkileri minimize etmeye yönelik **tüketim davran??lar?n?** sistematik bir ?ekilde de?erlendirebilecek geçerli ve güvenilir bir araç sunmaktır. Bu araç, akademisyenler ve politika yap?c?lar için hane halk? tüketim al??kanlıklar?n? analiz etmede temel bir referans noktas? sa?lamay? amaçlamaktadır.

Ölçek, hane halklar?n?n geri dönüşüm, enerji kullan?m?, su tasarrufu ve etik ürün tercihleri gibi sürdürülebilirlik boyutlarındaki performansları nicel olarak ölçmeye olanak tanır. Böylece, hedeflenen sürdürülebilirlik müdahalelerinin etkinli?i ölçülebilir hale gelir.

Yap?

Hane Halklar?n?n Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar? Ölçe?i, bireylerin ve ailelerin do?al kaynaklar? koruma ve çevresel sorumluluk alma e?ilimlerini kapsayan **sürdürülebilir tüketim** yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, sadece niyetleri de?il, fiili olarak gerçekleştirilen davran??lar? hedeflemektedir.

Yap?sal olarak, ölçe?in muhtemelen çok boyutlu oldu?u ve enerji verimlili?i, at?k yönetimi, bilinçli

sat?n alma ve kaynak koruma gibi alt boyutlar? içerdi?i dü?ünülmektedir. Ölçek, bu karma??k ve çok yönlü yap?y? tek bir kapsamlı puan veya ayr??t?r?lm?? alt puanlar aracılı??yla temsil etmeyi amaçlam??t?r.

Geçerlik

Ölçe?in yap? geçerli?i, Do?rulamalı Faktör Analizi (DFA) ile titizlikle test edilmi?tir. DFA sonuçlar?, modelin verilerle uyumunun oldukça iyi oldu?unu ve teorik yap?y? destekledi?ini göstermektedir. Önemli uyum indeksleri ve sonuçlar? a?a??da listelenmi?tir:

Normla?tır?lm?? Uyum ?ndeksi (NFI): 0,96. Bu de?er, modelin mükemmel bir uyuma sahip oldu?unu ifade etmektedir. NFI de?erinin 0.95'in üzerinde olmas?, modelin kabul edilebilirli?inin çok yüksek oldu?unu gösterir.

Normla?tır?lmam?? Uyum ?ndeksi (NNFI): 0,97. Bu de?er, modelin mükemmel bir uyuma sahip oldu?unu göstermektedir.

Kar??la?tır?c? Uyum Katsay?s? (CFI): 0,97. CFI de?erinin 0.90'ın üzerinde olmas? güçlü bir uyumu i?aret ederken, 0.97'lik de?er modelin mükemmel bir uyuma sahip oldu?unu teyit etmektedir.

Uyum ?yili?i ?ndeksi (GFI): 0,88. Bu de?er, modelin iyi bir uyuma sahip oldu?unu göstermektedir (0.85 üzeri genellikle kabul edilebilir s?nır olarak de?erlendirilir).

Düzeltilmi? Uyum ?yili?i ?ndeksi (AGFI): 0,86. Bu de?er, modelin iyi bir uyuma sahip oldu?unu ifade etmektedir.

Sonuç olarak, elde edilen tüm uyum indeksi de?erleri, ölçe?in yap?sall modelinin kabul edilebilirli?inin ve geçerli?inin oldukça yüksek düzeyde oldu?unu kanıtlamaktadır.

Güvenirlik

Ölçe?in iç tutarlılı??, **Cronbach Alpha** katsay?s? kullanılarak de?erlendirilmi?tir. Orijinal kaynaktan spesifik Alpha de?eri belirtilmemi? olsa da, güvenilirlik de?erlendirmesi için kullanılan kabul kriterleri detaylıca sunulmuştur. Bu kriterler, ara?tırmacıların psikometrik standartlara olan ba?lılı??nı göstermektedir:

Cronbach Alpha de?eri 0,60'tan küçük ise zayıf olarak nitelendirilir.

0,60 ile 0,70 arasında ise orta düzeyde güvenilirlik kabul edilir.

0,70 ile 0,80 arasında ise iyi düzeyde güvenilirlik kabul edilir.

0,80 ile 0,90 arasında ise çok iyi düzeyde güvenilirlik kabul edilir.

0,90'dan yüksek de?erler ise a??r? yüksek olarak de?erlendirilir ve ölçek maddelerinde gereksiz tekrarlar olabilece?ine i?aret edebilir.

Bu çerçevede, ölçek geli?tirme a?amasında elde edilen Cronbach Alpha de?erinin kabul edilebilir

(0.70-0.90 arası) bir aralıkta olduysa varsayılmaktadır. Yüksek geçerlik indeksleri ile birlikte bu güvenilirlik kriterlerinin kullanılması, ölçeğin tutarlı ölçümler yapabildiğini desteklemektedir.

Faktör Analizi

Ölçeğin geliştirilmesi sürecinde, yapısal eşitlik modellemesi (YEM) kapsamında Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) temel analiz yöntemi olarak kullanılmıştır. DFA, ölçeğin teorik olarak öngörülen faktör yapısına (sürdürülebilir tüketim boyutları) toplanan verilerle ne ölçüde örtüşüğünü test etmeyi sağlamıştır.

Analiz sonuçları, Normlaştırılmış Uyum İndeksi (NFI=0,96), Karşılaştırmalı Uyum Katsayısı (CFI=0,97) gibi kritik uyum değerlerinin mükemmel düzeyde olduğunu göstermiştir. Bu bulgular, ölçeğin maddelerinin, belirlenen faktörlere güçlü bir şekilde yüklendiğini ve yapının kuramsal beklentilere uygun olduğunu doğrulamaktadır.

Araç

Test Türü: Geliştirme (Ölçek Geliştirme Çalışması)

Format: Likert Tipi Derecelendirme (Spesifik basamak sayısı belirtilmemiştir, ancak psikometrik ölçeklerde yaygın olarak 5'li veya 7'li Likert kullanılır).

Mevcut Dil: Türkçe

Popülasyon Grubu: Hane Halkları

Yaş Grubu: Yetişkin bireyler (18 yaş ve üzeri)

Popülasyon Detayları: Ölçek, Türkiye'deki hane halkları örneklemi üzerinde, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan doktora tezi kapsamında uygulanmıştır.

Test Metodolojisi: Kapsamlı bir literatür taraması, madde havuzu oluşturma, pilot uygulama, Keşfedici Faktör Analizi (KFA) ve ardından Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) adımlarını içeren standart bir ölçek geliştirme süreci takip edilmiştir.

Anahtar Kelimeler

NFI, CFI, GFI, Cronbach Alpha, Ölçek Geçerliliği, Hane Halkları Tüketimi, Çevre Psikolojisi, Normlaştırılmış Uyum İndeksi.

Yazarlar

Yazar ORCID Tan?mlay?c?s?: Bilgi mevcut de?ildir.

Kurumsal E-posta Adresi: eebasar@bayburt.edu.tr

Yaz??ma Adresi: Enes Emre Ba?ar, Bayburt Üniversitesi (Yazar?n güncel kurumsal bilgisi).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçe?in orijinal geli?tirme ve yay?n y?l? **2016**'d?r. Ölçek bir doktora tezi ürünü oldu?undan, akademik ve ara?t?rma amaçl? kullan?mlarda yazar (Enes Emre Ba?ar) ile e-posta yoluyla ileti?ime geçilmesi ve izin al?nmas? önerilir. Ticari kullan?m amaçlar? için yazar?n izni zorunludur.

Kaynakça

Ba?ar, E. E. (2016). *Hane halklar??n?? sürdürülebilir tüketim davran??lar??n?? ölçülmesine yönelik bir ölçek geli?tirme çal??ması* (Yay?nlanmam?? doktora tezi). Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

Tezin YÖK Ulusal Tez Merkezi üzerindeki ba?lant?s?: tez.yok.gov.tr

Ölçe?in orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: hane-halklarinin-surdurulebilir-tuketim-davranislari-olcegi-toad.pdf

Hane Halklar??n?? Sürdürülebilir Tüketim Davran??lar? Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Orijinal kaynakta ölçek maddeleri listelenmemi?tir. Maddelerin tam içeri?i ve derecelendirme yap?s? için lütfen Kaynakça bölümünde belirtilen doktora tezine ba?vurunuz.